

No catalanoparlants i nous parlants de català en les dinàmiques sociolingüístiques de Catalunya

Marina Massaguer Comes
Universitat Oberta de Catalunya
CUSC – Universitat de Barcelona

Philipps-Universität Marburg · Christian-Albrechts-Universität zu Kiel · Albert-Ludwigs-Universität Freiburg
Institut Ramon Llull

21 de juny de 2021

La composició demogràfica de Catalunya

Més d'un terç de la població (35,3%) ha nascut fora:

- 18,2% nascuts a l'estranger
- 17,1% nascuts a la resta d'Espanya

Font: Enquesta d'Usos Lingüístics de la Població 2018

La composició demolingüística de Catalunya

- El 81,2% de la població (+15) sap parlar català
- El 31,5% el té com a llengua inicial
- El 36,1% el té com a llengua habitual
- El 36,3% el té com a llengua d'identificació

Font: Enquesta d'Usos Lingüístics de la Població 2018

La llengua catalana, entre la minorització i l'establiment

Minorització > Pèrdua de funcions i àmbits d'ús d'una llengua en el seu territori (Aracil 1982)

- Política > règim legal i burocràtic
- Econòmica > mida del mercat, llocs de treball
- Cultural i mediàtica > oferta, hàbits de l'audiència
- Demogràfica > conseqüència del model econòmic

La llengua catalana, entre la minorització i l'establiment

Establiment > El coneixement i l'ús d'una llengua esdevé un requisit per a la participació en la societat i, per tant, funciona com a mecanisme d'inclusió i exclusió social (Lamuela 1994, Flors-Mas 2017)

- Polítiques de **revitalització** (normalització lingüística) > Presència en àmbits formals i de prestigi
- Productes i **serveis**, necessari per a un bon nombre de feines
- **Mercat** cultural i mediàtic dinàmic
- Demografia **mitjana**

No catalanoparlants inicials (68,5%)

- **No catalanoparlants** > persones que **no parlen català** en el seu dia a dia o que ho fan molt ocasionalment
- **Nous parlants de català** > persones que no van aprendre la llengua en l'entorn familiar, sinó que **l'han adoptat** posteriorment en alguna etapa de la seva trajectòria vital (Puigdevall 2014)

Com es posicionen respecte a les dinàmiques sociolingüístiques?

No catalanoparlants

Marc ideològic de l'estat nació i de la globalització

Chantal (França, professora de francès)

Yo no tengo ninguna razón de haber hablado, de haber aprendido a hablar catalán, ninguna. [...] Claro, si pasa a ser un estado independiente, tendré que hablar catalán sí o sí. [...] Por el momento yo considero que estoy en España y que en España se habla castellano, y que, bueno, si se habla catalán, bien, pero tampoco es obligatorio.

No catalanoparlants

Marc ideològic de l'estat nació i de la globalització

Rachel (Anglaterra, professora d'anglès)

Marina: ¿y sientes algún tipo de apego? Lo que en inglés dicen "attachment" ... con... con el territorio, digamos, o con...

Rachel: Ah, no, pero no lo tengo con Inglaterra tampoco, no es mi naturaleza. Yo creo que me siento muy a gusto aquí, y por esto he decidido vivir aquí. Me gusta la arquitectura y el paisaje, la montaña, la playa, todo.

No catalanoparlants

Com circulen per les dinàmiques sociolingüístiques

- **Roda** > entorn, accés a la llengua, representació de les dinàmiques sociolingüístiques, identificació amb la llengua
- **Necessita el català** qui vol progressar socialment i no té recursos alternatius per mobilitzar (econòmics, socials, lingüístics, simbòlics)
- Com més necessitat, **menys accés**
- **Trajectòria de capitalització** i percepció de les dinàmiques sociolingüístiques

Nous parlants

- En la darrera dècada s'han incorporat al català uns 1,5 M de parlants
 - El 57% de la població que declara saber parlar català no el té com a llengua inicial (2.896.000 adults)
 - El 26,7% dels parlants habituals no el tenien com a inicial (726.000 adults)
 - Heterogeneïtat de perfils
- (Puigdevall 2016, sobre la base de l'EULP 2013)

Nous parlants

Trajectòria de vida i adopció del català. Factors rellevants:

- Densitat lingüística de l'entorn (González et al. 2010)
- Coneixement de la llengua
- Accés a entorns catalanoparlants: persones, espais, vincles

Nous parlants

Reptes amb què es troben

- **Indicialitat i accés a la llengua** > “Aquesta persona no fa pinta de parlar català”
- **Reconeixement i legitimació** com a membres del grup catalanoparlant > “Accents” no nadius

Conseqüències d'aquests processos

Canvis en la relació entre llengua i identitat

- “Not everyone who embraces Catalan identity has embraced the language, or viceversa” (Woolard 2016, 303)

Conseqüències d'aquests processos

Canvis en la relació entre llengua i identitat

- Identitats projecte (Castells 2002, Woolard 2016) > la identitat és construïda i pot variar al llarg de la pròpia trajectòria
- Menys pes de l'origen i més pes de la classe social
 - Llengua com a element reforçador o mitigador de les desigualtats
 - Qui pot triar i qui no

Els nous parlants i la situació del català

- La incorporació de nous parlants és **imprescindible** per a la llengua catalana
- Importància de garantir l'accés a **espais informals** i “**segurs**” per adquirir i activar el coneixement de català
- Importància de **reconèixer** els nous parlants com a parlants legítims

Vielen Dank

Moltes gràcies